

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 11.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 „

Negyedévre 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Fordulat.

Mult héten szenzációs párbaj-történet foglalkoztatta a magyar közvéleményt. És csakugyan följegyezni való dolog ez. Nem maga a párbaj, hanem a vele fölmerülő körölmények.

Ha valaha szólni kellett e modern, de annál inkább a visszaélés minden részének kitett isten ítéletről, nem hiányoztak sem a magyar közvéleményben, sem ennek képviselőjében, a sajtóban hangok, melyek elméletileg a párbajt helyteleníték. Ha azonban a napi élet folyamán konkrét eset merült fel, a konkrét eset megítélése már majd mindig az alatt a rettenetes terrorizmus alatt történt, mely félelmességével uralta a kedélyeket. A Hellner-téle párbaj az első, a melynél ugy a közvélemény, mint a sajtó rámutat azokra a bajokra, melyeket e középkori, de nagyon is modernizált mánia szül. A becsület első korolláriumaként a párbajt és a párbajképességet tekintették és e ferde fogalom eredménye az volt, hogy oly subjectumok, melyeknek nemcsak becsületük eshetett polgári tekintetben kifogás alá, de sokszor magáról a becsületről nem tudtak maguknak kellő és tiszta fogalmat alkotni, egyedül a velük született vagy elsajátított szájhösködés, betyároskodás által odáig vitték, hogy nemcsak a társadalomba beillő egyénekül tekintettek, de igen sokszor még becsületbírói szerepre is feltolták magukat, ilyenkül elfogadtattak.

És miért is ne? Hisz, hogy ha viselkedésük még oly botrányos volt is, annak, ki megütközésének csak jelét adta, az volt a sorsa, hogy a hetvenkedő reátámadt és párbajra hitta ki. És ha a kihívás nem fogadtatott el? Az, a ki helyes erkölcsi érzéke folytán a kvalifikálhatlan botrány csinálás fölött tulajogos megjegyzést tett, pellengrére állított, a társadalomra nézve lehetlenné tétetett, megbélyegeztetett, és miért? mert nem keresték az előzményeket, nem az erkölcsi alapot, hanem egyszerűen vakon elfogadták a szájhösködés, a hetvenkedőnek okadatolatlan nyilatkozatát: gyáva!

Már már tarthatlanok voltak az állapotok. Nagyon sok volt az olyan, ki egész közéleti szereplésének alapjául csak a nagyszáju henczegést vette; és a magyar társadalom nagy bajára merültek fel a közéletben oly jelenségek, mik az ily

existenciáknak igen kedvezők voltak. Nem utalunk másra, mint az oly nagy garral megindított antiszemitikus mozgalomra, annak főhősére, Verhovayra. Vajjon ez ember megnöhetett volna-e akkorára, a mekkorára a világ felfujta, hogy ha minden egyes affaire-jénél nem állott volna rendelkezésre a „lovagiasságnak” bitorolt köpenye? Vajjon lehetett volna-e örült bajszájának eredménye, lehetett volna-e szavainak akkora hatása, hogy a nép legalját polgártársai ellen való gyűlöletre fölzigassa, ha az állóvagiasságnak mindent terrórizáló fegyvere nem vakítja el az elfogult társadalmat?

De minék példákra hivatkozni. Hiszen lépésről lépésre ki lehetne mutatni, hogy minő vészes eredményeket hozott ez a téves fogalom, hogy mennyire belenyult ez a mánia közéletünk minden fázisába, hogy közvetve mennyi bajnak okozója volt az, hogy a társadalom a becsület kérdésében elfogadta a párbaj képességet kritériumnak, de a párbaj képesség meghatározásánál az elfogultság és nem a helyes fogalom állapították meg a szabályokat.

A közvéleményt foglalkoztató párbaj ügy nagyon eklatansul kitüntette azokat a mizériákat, melyek rákfeneként pusztították társadalmi életünk egészségét, és örömmel konstatáljuk, hogy a balfogalmak ónsulya alól kezd a társadalom megszabadulni. A fordulat beállt és a társadalom már átlátni kezdi, hogy a becsületet ne a szájhösködés fenhargon hirdetett párbaj képessége szerint ítélje meg. E változás a társadalmi élet szabályaiban nem fog többé muló tünet lenni, mert a társadalmi élet leghatalmasabb factora, a sajtó ma már megszabadulni látszik a nyugtól, a melybe az állóvagiasság verte.

Hány emberélet, hány tönkretett existencia, hány nagy tehetség esett e mániának áldozatul közvetlenül! És közvetve mennyi nemes akaratot zsbasztott meg, mennyi rossz szellemet szabadított fel! Talán végre ütött az óra, a mely e bajokat elhárítja és épen ez okból, bárminő sajnálatos is a legujabb affaire, meglegeedéssel veszünk róla tudomást és szivesen üdvözöljük a társadalmat az öntudatra ébredésben.

Dr. G.

Pium desiderium.

Tekintes szerkesztőség!

Érdekes ügy fölött vitáznak a budapesti zsidó hitközség orthodox és neolog elemei. Az orthodoxok ugyanis azt akarják, hogy minél nagyobb legyen az ür, mely őket a neolog hitrokonoktól elválasztja és azon fáradság, hogy külön temetőt kerítsenek maguknak annak jeléül, hogy a neologoktól egészen elütő szektát, vagy mint a tulzók mondják — külön felekezetet képeznek. Az orthodoxok jól tudják, hogy ez az első lépés arra, mely régi vágyaikat — a neologoktól való tökéletes különválás — a megvalósításhoz közelebb hozná. A külön templom, már rég meg van, de ez csak az élőket választja el egymástól, kell tehát külön temető is, mely a holtakat is elválasztja. Ez a külön temető szankciója lenne annak az állításnak, melyet orthodox részről már régen hangoztatnak, hogy t. i. orthodox és neolog zsidó közt ép oly nagy a hitelvi különbség, mint a katolicizmus és protestantizmus között. Én annélkül, hogy jelenleg ezen kérdés fejtegetésébe bocsátkoznám, csak röviden arra szorítkozom, hogy az orthodox hitrokonok törekvéseit a kellő világításba helyezzem és hogy kimutassam, mily káros ez a szeparatizmus az összzsidóságra nézve.

Midőn ennek a két pártnak közelebbi megbeszélésére áttérek, mindenek előtt az a kérdés merül fel: Kinek kezdeményezése ez a mozgalom, kinek keze működik közre a zsidóság vallási egységének felbontásában?

A felelet könnyű. A kinek az orthodox iroda elnökét t. i. Reich Ignázt ismerni szerencséje van, tudja, hogy az ő személyes érdeke parancsolólag követeli, miszerint a magyar zsidóságban e vallási dualizmus létesüljön, mely az ő hatalmának állandó forrása lehetne. Ha a magyar zsidóság neolog és orthodox táborra van osztva, akkor ő — Reich Ignázt ur — az orthodoxok korlátlan feje, aki parancsolgat és intézkedik, közvetít és kormá-

nyoz a budapesti központból ellenőrzés és felelőség nélkül. És ez a kormányzás, közvetítés, parancsolás és intézkedés nemcsak dicsőséggel, hanem jövedelemmel — bő jövedelemmel is jár, nagyon természetes tehát, hogy Reich ur mindent el fog követni hiveinek buzditására és addig fogja izgatni orthodox hitrokonainkat, a míg ezek az ő álláspontját a különvállást illetőleg el nem fogadják.

A neologok irodája azonban, mely hivatva volna ezen sajátságos és káros szakadást minden erejéből megakadályozni, titokban elősegíti, nyilvánosan pedig azzal mentegeti magát, hogy az orthodoxok csökönőségén tört meg a legjobb szándéka.

Hogy a neologok irodája, miért örvend a szakadásnak? Ugyan abból az indokból, a mely Reich urat vezérli. Egyik tizenkilencz, a másik egy híján husz.

Mit csináljon ezzel szemben a magyar zsidóság azon része, mely e szakadást ellenzi? A budapesti hitközségben tulnyomó a neolog elem. Ez vegye kezébe az ügyet és ne bizza magát a központi iroda gondviselésére.

A budapesti hitközség neolog többsége akadályozza meg Reich Ignázt ur és csatlósainak szeparatiztikus terveit és igyekezzék odahatni, hogy a felbomlott egyesség ismét helyre álljon. Azt nem szabad engedni, hogy az orthodox zsidók külön temetőt kapjanak, meg kell akadályozni már azért is, mert akkor tényleg beállana az a hallatlan eset, hogy a zsidóság két felekezetre oszolnék, és ellenségeink diadallal hirdetnék, hogy az orthodoxismus nem tud alkalmazkodni a korigényeihez és elszigeteli magát haladó hitrokonaitól is.

De eltekintve ettől, nem szabad türni ezt a szakadást, mert valóban szégyenletes lenne bizonyos külső — a vallás alapját távolról sem érintő — formaságok miatt a zsidóságból két felekezetet alakítani, melyek egymással szembe szállnának. A zsidók lehetnek ortho-

TÁRCZA.

Tanulmányok.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —
Közli: *Velencei Lajos.*

II.

Nem mindenkor vélekedtek egyformán a zsidókról s ezek nem is bírtak minden időben ugyanazon tulajdonságokkal. Nem létezett nép, mely változásnak nem lett volna kitéve, mely évszázadok multán is ugyanaz maradt, mint volt; melynek, mint a tudomány és művészetnek, nem volt fejlődési, virágzó és hanyatló korszaka. Nem foglalkoztak-e egykor Ázsiában földmiveléssel? Nem kereskedtek-e egykor az egyiptombeliek épugy mint a phöniciéi? A macedonok nem voltak-e époly hódító nép mint a rómaiak? Mily hősöknek vannak festve a zsidók nemzeti önállóságuk idejében! Midőn még Jeruzsálem falai büszkén emelkedtek az ég felé s a szomszéd államok fejei vetekedtek egymással a zsidó király barátságáért. Az ország lakói leginkább földmivelők voltak, mindegyiknek szívében feküdt felebarátainak jóléte, béke és boldogság uralkodott közöttük. De a római birodalom irigykedvén a zsidók virágzó országára, fegyveres erővel támadta azt meg.

A római vitézek csakis az ő hulláikon át vonulhattak be a kapun. Aki életben maradt, fogságba hurczoltatott, s nemzedékről-nemzedékre mint rabok töltöték rövid éltük napjait. Mintha egészen kihaltak volna,

nem adtak életjelt magukról, nem volt semmi szerepük a világban, a fiu átvette az atya kényszerszolgaságát. Elszéledtek különböző országokban s hosszú idő multán már kereskedést is üzhettek. Sorsuk ez időtől fogva majd türhetőbb majd rosszabb volt, s így különböző korviszonyok közt fejlődve jellemük is különböző volt.

Tudomásom szerint hazánk szépirodalmában zsidó alakok, mint a legrégebbi időben, csak a XIII. században szerepelnek II. Endre király idejében, ki egész uralkodása alatt a nemesek és papok bábja volt s a hirhedt aranybulla óta csak szinleg volt felruházva a hatalommal. Tehát véleményét alig kérték ki az ország nagyjai, midőn elhatározták, hogy a zsidók szorittassanak ki az általuk kezelt pénzverdéből. Szerencséjére nem vitték ki ezen rendeletet a kellő szigorral, részint mert Dénes országtárnok ezen rendeletet kártékonyságát felismerte, részint mert a zsidók nélkülözhetetlenek voltak. A zsidók ismét megbizattak a királyi jövedelmek behajtásával, azonban IX. Gergely pápa néhány rendeletet hozott a zsidók ellen s Endrének és az országnagyoknak meg kelle esküdniök, hogy azok végrehajtásában segédkezet fognak nyújtani; de az élet hatalma erősebbnek bizonyult az irott törvénynél, s így történt, hogy Endre uralma alatt nem sokat szenvedtek a zsidók. Ilyen korban játszik *Bérczy Károly Gabriel Dávidja.*

Ő nem érintkezett a néppel, csakis a főurak közt forgolódott. Adósa volt Dávidnak a kisnemestől egészen a királyig mindenki. Vagyona segítségével keresztül vitte, hogy házakat és fekvő jószágokat vehetett. Ő volt a zsidók

doxok és neologok, a szerint mint az egyik vagy a másik szigorubban vagy kevésbé szigoruan tartja a vallási rendeleteket; de ez még nem indok arra, hogy felekezeti válaszfalakat emeljen az egyik és a másik között.

— m.

Válasz.

V. L. ur e lapok 40-ik számában néhány megjegyzéssel tisztel meg ugyancsak e lapok 39-ik számában megjelent beszéd-töredékemre vonatkozólag, melyekre, a tek. szerkesztőség engedelmével, következő választ bátorodom adni.

Mindenekelőtt előrebocsátom, hogy valamint a szószék nem kathedra, melyről minden egyes tételt tudományos apparatussal indokolni szükséges, hanem elég, ha kutatásaink eredményét, a mennyiben az homiletikailag értékesíthető, közöljük hallgatóinkkal, kik első sorban épülni jönnek Isten házába: épenugy e lapoknak célja nem tudományos vitatkozás talmudbeli források megnevezésével, hanem a zsidóság szép oldalainak megismertetése a nagy (zsidó és nem-zsidó) közönséggel. Mindazonáltal kész vagyok a szónoklatomban mondottakat indokolni, miután a tek. szerkesztőség hallgatagon bejegyeztet a kérdéses ügy tisztázásába »az érdeklétt feleknek« rendelkezésére bocsátani b. lapja hasábjait.

V. ur mindenek előtt azon ütközik meg, hogy én az önkívületi állapotban tett fogadalmak érvénytelenségét, »józan ész sugallta dolognak« tekintem, mi magától értetődik, arra utalván, hogy már a biblia is nagy fontosságot tulajdonít a fogadalmaknak. Hát mi feltűnő van ebben? Nem e legtöbb parancsa a bibliának azok kategóriájába esik, melyek már a józan ész által sugallják? Hiszen az éppen képezi büszkeségünket, hogy a biblia parancsok legnagyobb része nem érthetetlen dogmákból

áll, hanem oly bölcs intézményekből, melyek megállják a próbát a józan ész ítélőszéke előtt is! Azért tehát épen nem kellett elszőnyöködni V. urnak.

Azt mondja továbbá V. ur, hogy már a Talmudban is van szó a Kol-nidréről. Már bocsánatot kérek a Talmudban csak a fogadalmak felolvasásáról általában, azok különféle módozatáról, de nem a Kol-nidre szövegéről, mely a Talmudban megvitattott elvek alapján csak később lett megállapítva, még pedig különös tekintettel a kényszerből más hitre tértekre. A Kol-nidre szövege Ascheri szerint még R. Tam idejében (1150 körül) sem volt véglegesen megállapítva. Hogy Maimuni azt már ismerte, jól tudom, valamint azt is, hogy már Maimuni kortársai közül is az uralkodó mohamedán hitre tértek sokan színleg, a mit V. ur Kohut történetéből¹⁾ idéz szóról szóra. A V. ur által felemlített zajongónak esete épen nézetem mellett szól, mely szerint a zsidó nép tájékozatlan volt az iránt, mikép viseltessenek azok irányában, kik hacsak színleg is más hitre tértek. És azért volt szükséges, hogy minden község tekintélyei adják meg az engedélyt az áttértekkel együtt imádkozni.

A zsidó község pedig már csak azért nem bánt visszautasítólag az áttértekkel mert senki sem volt biztos a felől, vajjon nem jó e reá is a legközelebbi évben a sor, nem jut e ő is azon kényszerhelyzetbe, hogy le kelljen esküdni vallását, azért nem csupán az áttértek, hanem valamennyien mondták el a Kol nidret.

Ha én a spanyol inquisitiót említettem, azt azért tettem, mert hallgatóim valamint a nagyobb közönség erről inkább hallottak és olvastak egyet mást, és ezzel általában a korszak jellemezve lett, melyben a Kol-nidre különösen pedig annak dallama keletkezett. Ungvár Oct 12-én 1885.

Friedlbeber Ignáz.

¹⁾-Ki különben híven követi Graetz nyomdokait.

közt a legelső, ki befolyásra tett szert, minek következtében hitsorsosainak nyomasztó helyzetén segített. Dávid mindezzel nem elégedett meg. Pénzével oly hatást gyakorolt az ország nagyjaira, hogy ezek egészen új törvényeket hoztak Dávid kénye-kedve szerint, hogy bizonyos nagyuri személyek ellen vagyonát és életét megvédhesse.

A XIV. század zsidó alakjait híven látjuk magunk előtt Br. Jósika M. »Eszther« cz. regényében. Azon időben Kázmér uralkodott Lengyelország felett szokásos volt, ha egy zsidó fontos szolgálatot tett a császárnak — azon a pályán, melyen a tehetősbb zsidók akkor hasznosokká, néha nélkülözhetetlenekké tudták magukat tenni. t. i. a kereskedelem és bérleti pályán, kapott ajánló levelet, mely megmenté őt a kiraboltatások és üldöztetésektől. Hogy maguk a fejedelmek éltek a zsidók fáradhatlan tevékenységével és kitartásával, ha valami ritkább ékszert vagy messze földről kapható szövetet akartak megszerezni, az tudva van; mint szintén, hogy nem egy hatalmas urnak üzérkedéseit néha egy szerény megvetett zsidó tőzsérnek a neve fődte. Ilyen, vagy ehhez hasonlónak kellett a szolgálatnak lenni, mely Lévit ama nagypecsétű pergamen birtokába helyezé. Krakóban, egy szűk utcában lakott az öreg zsidó unokájával. Előbbit a fővény Lévinek, utóbkit a szép Eszthernek hitték a szomszédok. Lévit öregségében nagy csapás érte, elvesztette szemvilágát. Unokája volt mindenben intező szelleme, hű szeretettel ápolta az öregot s igyekezett mindent megtenni, amire az öreg képtelen volt. Ha el akarta valahová unokáját küldeni, mennyi

időbe került, míg rá merte bizni a becses árukat, hány kérdést, és revélt, intést intézett hozzá, míg elhagyhatta megbizásával a ház küszöbét! S ha visszatért a szövetek árával, az öreg bizalmatlanságában és kikérdezéseivel gyakran oly sértő volt, hogy csakis Eszther jósága és béketüresének lehet tulajdonítani, hogy türelmét el nem vesztette. Folyton jajgat az öreg Lévi; már szép vagyont takarított meg, még is panaszkodik: »Jaj nekem! a szűkség mindig nagyobbodik, az életem mindig drágább!« Vagyonát titkolni akarja Eszther előtt, gyakran halja az öregtől: »Gyermekem hosszú ut áll előttünk, mert mindenből kifogytunk!« A birák részéről türe Lévi a jogtalanságot, kiknél az lesz a nyertes, ki több ajándékot tud nekik adni, a szegény ember el se kezdjen velük, míg végre kifakadásai és intéseiben azt mondja Eszthernek: Ne feledd, hogy fajunkat csak addig éri pártolás, míg fizetni és ajándékozni tudunk.

Izrael fiainak nem lakást, csak állomásokat rendelt Isten a földön!« Az öreg meghal s Eszter minden támasz nélkül áll a nagy világban. Szépségének híre elterjedt az egész városban s magányosságát alkalmul használva, magához csalja őt egy nő, ki hálójába akarja keríteni egy szép ifju számára, beszél előtte szépsége és elhagyottságáról, majd ismét jövőendő szabadságáról, de Eszther önzéssel feleli: »Én bizom magamban; s ha van, mit megközelíteni nem akarok, minek érintése fellázit, nem gyávaság az, nem szabadságérzet hiánya, mert épen ez az én választásom, épen ez akaratom nyilvánulása!« Semmi kép sem akarja azon nőt meghallgatni, minden körülmény

Esketés akadályokkal.

Ungvár, okt 14.

Pár héttel ezelőtt az összes lapokat bejárta a hír, hogy Olsavszky István honvéd tiszthelyettes a görög-katolikus hitről annak rendje és módja szerint Bécsben a zsidó hitre tért át. E szokatlan jelenség annál nagyobb feltűnést keltett, mivel az illető egy beregmegyei görög-katolikus lelkésznek a fia.

Az esetnek egy kis romantikus háttere van, a mennyiben ez attérésnek egyetlen oka a szerelem. A nő ki ez attérésre okot szolgáltatott, egy ungvári özvegy zsidó korcsmárosnének feltűnő szépségű leánya. Neve: Burger Regina. Ma a zsidó vallás szertartása szerint Olsavszky-nak törvényes, — de a magyar törvények szerint törvénytelen neje.

El fogom mondani röviden e házasságnak történetét. Elég érdekes arra, hogy megörökítem, mert nálunk talán ez az egyetlen házasság, mely ily sajátos viszonyok között, egy keresztény férfinak a zsidó vallásra történt attérése folytán kötött.

Olsavszky István fiatal tiszthelyettes a 36-ik honvéd zászlóához van beosztva, mely ezred Ungvárt állomásozik. Burger Reginával egy táncmulatságon ismerkedett meg s első pillanattól szerelemre gyuladt az üde szépségű fiatal zsidóleány iránt, kinek édesanyja egy szegényes csapszékkal bír a város egyik külső negyedében. E pillanattól fogva a tiszthelyettes mindennapos látogatója lett a szegényes csapszéknek. Szerelme napról napra nőtt.

Regina eleinte nem igen akarta megérteni a hevesvérű hadfit, de később az ő szivecskéje is tüzet fogott, s egy napon arra ébredt, hogy jobban szereti imádóját, mint imádója őt. A két szív egyetértése — jobban mondva együttérzése — teljes volt. Tisztában voltak az iránt, hogy boldogságukat csak úgy biztosíthatják egész életük folyamára, ha házasságra lépnek. Burgerné, a leány édes-

közt egyedül Istenben bizik, megtörhetetlennek látszik akarateréje. „Él az Isten, feleli a nő kérdéseire, mit csinálsz majd, ha te egyedül maradsz a világon!?” De midőn meghallja, hogy az aki érdeklődik iránta nem más, mint Kázmér a lengyel király, akkor dicsőségre való törekvése előtérbe lép, s mondja: »Ah, a király?! — — Az már más asszonyom. — —“

Kázmér udvarában jósága és előzékenységével mindenkinék rokonszenvét érdemelte ki magának, sőt Kázmérnak is annyira megnyerte kegyét, hogy gyermekeit zsidóknak neveltette. Eszther boszuálló is tudott lenni. Midőn látta, hogy a király nőszülni akar, ezáltal helyzetét és hitsorsosainak jóllétét veszélyeztetve látja, s egyedül arra törekszik, hogy Rakoczinét láb alól eltegye, mi azonban nem sikerül neki. Jelleméből leginkább azon egyedüli tipikus vonás tűnik ki, hogy nagy szeretet- és hűséggel ragaszkodik hitéhez. Mély gyökeret vert szívébe nagyatyjának utolsó kifakadása, s életének főfeladatául tűzte ki, hogy amennyire csak lehetséges, enyhítse a zsidók sorsát; s célját el is érte azáltal, hogy feláldozta a világ előtt jó hírnevét; senki előtt sem szégyelte, hogy ő a király szeretője, sőt büszke volt arra, mivel látta, hogy hitsorsosai jólétnek örvendnek.

S csakugyan, egy oly időben, midőn az üldözö vas elől mindenünnen menekülni kellett a zsidóknak, akkor Lengyelországban Kázmér baráti jobbát nyújtotta a sa-nyargatottak felé.

anyja, eleinte mit sem akart hallani e házasságról mert nem látta leánya jövő boldogságát egy tiszthelyettes oldalán biztosítva. Aztán azt sem akarta, hogy — a mint azt a tiszthelyettes ohajtotta. — leánya keresztény hitre térjen.

A leány nem tágitott. Eleinte kért, rimázkodott, későbbben daczczal követelően lépet fel. Mikor az öreg Burgerné látta, hogy leánya mindenre kész, csak hogy célját elérje: valamennyire engedett. Kimondotta, hogy nem bánja, ha minden áron hozzá akar menni, hát hozzá adja, de egy feltétel alatt: térjen át a tiszthelyettes a zsidó vallásra. Mert úgy gondolkozott, hogy Olsavszkynak csak oly könnyű elhagyni a saját vallását, mint Reginának.

Mikor Regina a fültételt elmondta imádójának, ez egy kissé zavarba jött. De midőn látta, hogy az ő egybekelésük kérdése az anya makacs hajthatatlansága folytán masként nem oldható meg, elhatározta, hogy o fogja elhagyni ősei vallását. Levelet irt édes atyjának, melyben értesíti eltökélt szándékáról, röviden ecsetelve szerelmének történetét.

Igy jutott az ügy cseberből vederbe. Az öreg lelkész mit sem akart tudni e mezallianszról. A fiu azonban hajthatatlan maradt. Ismételve hivatkozott szerelmére; kijelentette, hogy képtelen élni Regina nélkül. Az apa ismét tagadólag válaszolt. Ily szellemben folyt a levélváltás apa és fiu között egy pár héten keresztül.

Vegre az apa engedett. A tiszthelyettes örömtől dobogó szívvvel hozta ezt kedvese tudtára. Másnap utban volt Bécs felé, hogy ott a zsidó vallás szertartása szerint felvétesse magát a zsidó egyház keblébe, — melynek megtörténtét annak idejében az összes magyar sajtó regisztrálta.

Ezzel azonban nem volt még minden akadály elhárítva. Közvetlen az esküvő előtt, mely e hó 11-ikére volt kitűzve, egy nem várt incidens zavarta meg a fiatal párt boldogsága küszöbén. A násznép mar együt volt az örömanya udvarán. Százakra menő kíváncsi nép lepte el a tágas udvart, mindenki tanuja akart lenni e szokatlan jelenetnek. A rabbi megérkezett. A menyezetet felállították s hozzákészültek az esketési szertartáshoz. E pillanatban Farkas Ferencz, Ungvár város főkapitánya, megjelen a tömeg közt s harsány hangon felszólítja a násznépet, hogy oszoljon szét; a rabbinak pedig a törvény nevében megparancsolja, hogy az esketést végrehajtani ne merészkedjék. A rabbi s a násznép vonakodtak e parancsnak engedelmeskedi, mire a kapitány szuronyos rendőrökkel hajtatta szét a tömeget s őrizet alá vette a házat.

A menyasszony kétségbe volt esve. Olsavszky örmester (tiszthelyettesi rangjáról az esküvő előtt le kellett mondanania) dühöngött s izgatottan járt kelt az oszladozó tömeg közt. Sokan sajnálták, sokan gunyos mosolylyal fogadták az egybekelés meghiusultát.

A család tanácsadói azonban másként igyekeztek a bajon segíteni. Elhatározták nagy titokban, hogy a fiatal párt a legközelebbi vonattal Kassára küldik s ott fogják az esketési szertartást végrehajtani. De Farkas Ferencz főkapitány és Ungmegeye alispánja neszét vették a dolognak s távirati uton felhívták Kassa város polgármesterét a törvénytelen egybekelés megakadályozására. Kassa város megakadályozására. Kassa város polgármestere és főkapitánya azonban megelégedtek azzal, hogy eltiltó rendeletet küldtek az ottani rabbinak, ki azt tudomásul vette ugyan, de az esketést azért, a rendelet daczára, másnap végrehajtotta.

Igy lett Burger Regina Olsavszky István örmesternek a zsidóvallás törvényei és szertartásai szerint törvényes a magyar törvények értelmében törvénytelen hitestársa. Olsavszkyból e házasság nélkül talán generális, vagy hadvezér válhatott volna, de boldog családfő csak így lehetett.

Az „Egyenlőség“

előfizetési feltételei:

Egész évre házhoz küldve	8 frt.
Félévre	4 „
Negyedévre	2 „

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (IV. ker., Váci-utca II. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

H I R E K.

— Olsavszky István és Burger Regina esketése. Egy másik nagyváradai levelezőnk következőket írja: Tisztelt szerkesztő ur! Ma, 11-én, oly botrányos, a felekezeti autonómiát sértő jelenetnek voltam szemtanúja, mely méltó, hogy nem csupán hírlapilag szellőztessék, hanem hivatalos hatalommal való visszaélést magán viselő jellegénél fogva, az országgyűlésen vagy legalább a belügyminiszteriumhoz való interpelláció tárgyát képezhesse. A tényállás a következő: Olsavszky Sámuel István m. szigeti születésű honvéd örmester ezelőtt két hónappal, a szükséges formalitások szigorú megtartása után, zsidó hitre térve, házasságra kívánt lépni helybeli illetőségű arájával. A helybeli orth. templomban a hirdetés szabályszerűen meg is történt, és a városi kapitányság idejekorán értesítve is lett. A vőlegénynek nőülési engedélye volt katonai hatósága részéről is, — szóval minden a legnagyobb rendben volt, midőn az esketés a haladó község lelkésze által végbemenendő volt a menyasszony sógora lakásán. Midőn a vőlegény kíséretével már a baldachin alatt állott és a menyasszony közeledett feléje kíséretével, egyszerre csak szuronyszegezve tör be a szomszéd bolt raktárából hat rendőr azon kijelentéssel, hogy felsőbb hatóság parancsára utasítvák megakadályozni jelen esketést. A teljes ornatusban a baldachin alatt álló lelkész azon kérdésére, mi jogon, mi alapon történik ez, az volt a válasz, hogy a városi kapitány parancsára, ki különben csakhamar személyesen is megjelent és hivatkozással az alispán egy rendeletére a tilalmat azon hozzáadással ujitotta meg, hogy engedelmetlenség esetében karhatalommal akadályozza meg az esketést. A lelkész természetesen abba hagyta a ceremóniát, kijelentvén, hogy hatósági rendeletnek nem szándéka ellen-szegülni. Képzeltetni az összesereglett vendégek rémületét és a jegyes pár lelki állapotát, — mely a városi kapitány csak legkevésbé tapintatosabb eljárása mellett kikerülhető lett volna, mivel célját, ha az csakis a kapott rendelet érvényesítésében állott, elérhette volna, ha vagy a lelkészt vagy az illető feleket csak egy órával elébb figyelmezteti pár sornyi irással az esketés vélt törvénytelenességéről. De a városi kapitánynak nem az volt szándéka, hanem botrányt akart előidézni, miután ez halatlan eset — a mint mondá — és arról is van gondoskodva, hogy ez esketés Ungmegye egész területén ne mehessen végbe. Eltekintve már attól, vajjon jogában volt az alispánnak ily megtiltó rendelet kibocsátása. — melyet talán azzal menthetne, hogy az ő felfogása szerint, egy honi törvényeink értelmében érvénytelen házasság megkötését előzetesen is betilthatja, — csak azt kérdezzük, megtorlatlanul hagyandó e a városi kapitány oly durva fellépése egy mivelt család

és társasággal szemben, midőn jól tudhatta előre, hogy egyszerű megintés is elegendő lett volna, nem hogy szuronyszegezett rendőrökkel lépjen meg és ijesszen egy nagyobbára nőkből álló társaságot, miként egy titokban rejtőzködő rablóbandát megtámadni szokás. Különösen pedig, büntetlenül hagyandó-e egy városi tisztviselő, ki hivatalánál fogva, bármely vallásnak szertartásait és lelkészeit tiszteletben tartani, kivált pedig a nép által tiszteletben tartatni, hivatva van, ha mondom, bármely vallásfelekezet lelkészét karhatalommal gátolja szertartása véghezvitelében, és alkalmas e ily eljárás a nép fogalmait emelni a vallási szertartások tiszteletben tartásáról. Érdemes volna e kérdés, hogy hozzászóljanak a hivatottak. A mint utólag értesülünk, a kérdéses esketés Kassán ment végbe az izr. templomban oct. 12-én Dr. Kain hitk. előljáró jelenlétében és érdeklődése mellett, mind a mellett, hogy Ungmegye alispánja el nem mulasztotta Abaujmegye hatóságait táviratilag megkérni, hogy akadályozzák meg az esketést. Látszik tehát, hogy csak animosítás és roszakarat volt a helybeli hatóság eljárásának rugója, mely nem eléggé kárhóztatandó az ország közvéleménye által. B.

— Debreczenből vettünk e héten levelet, melynek tisztelt írója hosszabban panasolja azt a rombolást, mit a két községi rendszer a magyar zsidóság közt véghezvisz. Az igen tisztelt levélíró helyesen itéli meg a helyzetet, midőn arra a következtetésre jut, hogy többnyire ez a surlódás okozza azt, hogy felekezeti iskoláink nem emelkednek feladatuk magaslatára és hogy ennél fogva kulturális haladásunk csak csigalépéseket tart. Ezek után kérde levelezőnk: Mi választja el tulajdonképpen a két-községi belikeket egymástól? Talán különböző hitelveik, dagmáik, istentiszteletük, imáik? Korántsem! Mindakettő ugyanezen vallásalapon állanak, egy az istentiszteletük, egyfélék imáik; mindakettő közt vannak hitbuzgók és indifferentek, mindegyik községben vannak a kik például a szombatot szigorúan tartják, és olyanok, a kik a vallási törvényekkel szépen megalkusznek. Tehát mi okozza ezen sajnos, a következményeiben mind a két pártra egyaránt oly véstelyes szakadást? A felekezetre megszegyenítő, de igaz: Nagyobbára a hiúság, az önérdek és némi részben lényegtelen templomi szokások, de távolról sem dogmatikus okok. Ebben a szomorú állapotban mind a két községből több komolyan és higgadtan gondolkodó férfiú látván az itteni zsidóság jövőbeli vesztét, minden pártoskodásnak meg kell szünnie, mihelyt a létkérdés szóban forog — egyeteket igyekeznek alakítani, melynek feladata első sorban mind a két községet a felől meggyőződtenni, miszerint sokkal kegyelettebb és istenesekb dolgot visznek véghez, ha egyesülnek és egymással békével élve, egyesült szóval sok jót tehetnek, és maguknak a jövőt biztosíthatják, mintsem, ha valamely mellékes ritualis szokást tetszésük és izlésük szerint gyakorolnak — másodsorban, még pedig, ha az első nem is sikerülne: egy közös zsidófelekezeti iskola felállításában fáradozni. A mozgalom mindkét irányban megis indult, és az eddig elért siker nagy reményekre jogosít, a mennyiben az érdeklődés az egyeteket iránt mind a két községben észrevehetőleg nötteen nő, úgy annyira, hogy biztosnak mondható, miszerint alig lesz valami önérzetes zsidó, a ki iskolaellenesnek akarván magát feltüntetni, az egyetektől kimarad. Sőt az is hírlik, hogy egy igen tekintélyes zsidó, egy, itt nem rég elhalt nemeslelkű református módjáról, husszezer frintos iskolai alapítványt készül tenni, mialtal az egész kérdés fényes megoldást nyerne, és az utókor a nagylelkű alapítót mint a debreczeni zsidóság nemtőjét örökké hálás emlékezetben tartaná L.

Hirdetések.

Kiállítási Sorsjegye 1 frt
Még csak ezen hóban

11 sorsjegy **10** frt

Főnyeremény készpénzben

100.000 forint

Kiállítási sorsjegyek kezelősége

Budapest, Andrássy-ut 43. szám.

I. NAPOLEON hadseregének

egyik orvosa véghagyománya azon recept, mely a

dr. BURON-féle

„Párisi egyetemes sebtapasz“

készítésének utasításait tartalmazza.

Ezen megbecsülhetlen gyógyszer, mely bármintó seb, genyedés, daganat, fagyás vagy égetés stb. gyógyításánál európai hír szerzett magának — még siker nélkül sehol sem használtatott. — Ezen világhírű „Párisi egyetemes sebtapasz“ Tégelyekben 70 kr.-ért kapható Budapestén kizárólagosan Török József ur gyógyszer-tárában, király-utca 12. szám alatt, és Thalmayer és Seitz urak gyógyfü. kereskedésében, nádor-utca.

GUMMI és HALHÓLYAG.

Legfinomabb és legbiztosabb elővigyázati készülek minden következmény ellen, csak valódi párisi garantiroztatik, tuczatja 1, 2, 3, 4 és 5 frt. — Legfinomabb párisi óvó-szivacsok, tuczatja 2, 3 és 1 frt. — Legfinomabb hölgy preservatívok, darabja 2 frt. Kitűnő sutpeusoriumok darabja 1 frt, 1 frt 50 kr, 2 frt és 3 frt. — Küldi titoktartás mellett, használati utasítással

Jul. Reif, specialista, WIEN, IV., Margarethenstrasse 7.